

Posudek na rigorózní práci Mgr. Petry Zemanové (roz. Deylové)

Ochrana osobnosti a transplantace orgánů

Téma rigorózní práce -citlivě zvolené i s přihlédnutím k profesi autorky- se zabývá otázkami, které svými četnými přesahy do práva veřejného, stejně tak jako otevírající řadu otázek etických a morálních, lze považovat z hlediska ochrany výsostného práva jednotlivce na ochranu osobnosti za zásadní. Nepřehlédnutelný medicínský pokrok v ochraně zdraví, pokroku transplantačních programů, vyvolává nutně i potřebu odpovídající a nezneužitelné právní úpravy; to vše nastoluje v mnoha aspektech potřebu nového pohledu na zkoumanou problematiku. Autorka, která se svou prací představuje již jako vyzrálá odbornice, má dokonalý přehled o všech juristických aktuálních problémech ve zkoumané oblasti; budiž již na tomto místě konstatováno, že o nich pojednává s potřebnou mírou teoretických i praktických znalostí.

Výklad autorka uvozuje kvalitně podaným rozbořem všeobecného osobnostního práva, v jehož rámci se podrobněji věnuje právu na tělesnou integritu a možnostem jeho omezení. Odvážně se pouští do problematiky transplantační, a to nejprve z pohledu mezinárodní právní úpravy, kterou představuje Úmluva o lidských právech a biomedicíně a následně přijatý Dodatkový protokol. Výklad autorky potvrzuje její velmi solidní orientaci ve zkoumané problematice, schopnost upozornit na aktuální- v praxi někdy sporné- otázky a navrhnout jejich řešení. Transplantační zákon se následně stává předmětem podrobného autorčina zájmu z různých úhlů pohledu; výklad autorky je i na těchto místech zasvěcený a věcně správný. Autorka se samozřejmě nemohla a ani nechtěla vytknout citlivým otázkám spjatým s euthanasií; zná výslovné úpravy zahraniční, kterou představují v dnešní evropské úpravě legislativní řešení v Belgii, Nizozemí a poněkud překvapivě i v Lucembursku, stejně tak jako již „osvědčeně“ fungující právní úpravu švýcarskou. Autorka-aniž by se stavěla výrazně kriticky proti těmto zahraničním legislativním úpravám- přiznává v českém právním prostředí právo každého pacienta odmítnout udělit tzv. informovaný souhlas s pokračováním léčby. Ve světle dostupných evropských materiálů jakož i s přihlédnutím k návrhu nového občanského zákoníku se možná autorka mohla na tomto místě podrobněji zabývat i zmocněním třetí osoby, které pacient udělil oprávnění rozhodovat o dalším postupu své léčby pro případ, že sám již nebude ve stavu, kdy bude moci o svém zdravotním stavu a o způsobu léčení rozhodnout (autorka se této problematice dotýká na str. 37, kde výstižně uvádí výrok Ústavního soudu “Právo nebýt léčen je silnější než povinnost léčit“).

Autorka vhodně upozorňuje i na již dříve publikované případy, které vzbudily zájem nejen právnické veřejnosti; z tohoto pohledu srov. její výklad o sterilizaci romských žen, která se stala předmětem důkladného rozboru bývalého ochránce práv dr. Motejla.

Připomínku k posuzované práci směřuji do rámce výkladu o vyšetření duševního stavu (např. s. 29), kde bych očekával kvalitnější rozbor soudního řízení o způsobilosti k právním úkonům, zejména pak oprávnění soudu nařídít na návrh znalce, aby vyšetřovaný byl po dobu nejvýše šesti měsíců vyšetřován ve zdravotnickém zařízení. Zejména do této části právní úpravy směřují totiž vznášené námitky Ligy lidských práv.

Autorka hodnotí-možná až příliš stručně- též návrh nové občanskoprávní úpravy v oblasti ochrany osobnosti a zvláště pak v oblasti práva na tělesnou integritu.

S využitím profesních poznatků práci uzavírá výkladem Akčního plánu pro dárčovství orgánů a transplantace pro léta 2009 a 2015.

V celé práci autorka prokazuje výborné znalosti; ve zkoumané problematice se s přehledem velmi dobře orientuje; zvolené téma je autorce zřetelně profesně blízké. Dobře zná odbornou literaturu, se kterou pracuje lege artis; to platí jak o monografiích, tak i o časopiseckých článcích. Jen na několika místech působí rušivě způsob jejího autorského podání jako příliš „jednoznačný až nezpochybnitelný“. Budiž konstatováno, že pro práce tohoto druhu je spíše na místě připomenout si „de omnibus dubitandum est“.

Posuzovaná rigorózní práce Mgr. Petry Zemanové plně vyhovuje kritériím předepsaným pro práce rigorózní, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V rámci obhajoby by se autorka mohla vyjádřit k otázce poskytování náhrady nemajetkové újmy v penězích podle § 13 odst. 2,3 občanského zákoníku s přihlédnutím k § 444 odst. 3 občanského zákoníku.

V Praze dne 30.10.2010

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.